

АНИ БАРОУЗ

ПОСЛЕСЛОВ

Превод от английски: Анелия Николова, 2013

chitanka.info

Израснала съм в семейство на разказвачи. При нас нямаше въпроси, на които може да се отговори с да или не, с прости обяснения или с голи факти. Достатъчно беше да помолиш да ти подадат маслото, и това отприщваше някоя история; на големите празници жените се събираха около масата и се заливаха от смях, а мъжете седяха в съседната стая и клатеха глави.

Няма как при това положение да не се гордеем с добри разказвачи, но леля ми Мери Ан Шафър беше перлата в короната. Защо се получаваше така? Мери Ан беше безкрайно духовита, но остроумието не беше същността на нейната дарба. Езикът ѝ беше цветущ, изборът на момента беше винаги точен, дикцията ѝ носеше красота и радост, ала и това не може да опише правдиво нейната магия. Тази магия се крепеше на способността ѝ да цени хората, техните думи, слабости и величави мигове. Заедно с нея вървеше и желанието на леля ми да споделя; Мери Ан разказваше така, че слушателите да усетят насладата ѝ.

Да разказваш, е едно, но да се посветиш на белия лист, е друго. Откакто се помня, Мери Ан винаги е работила върху нещо, но така и не оставаше доволна от постигнатото, докато не се захвана с „Клуб на любителите на книги и пай от картофени обелки“.

Историята на това литературно приключение започва през 1980 година, когато Мери Ан е запленена от историята на Катлин Скот, съпругата на полярния изследовател Робърт Скот. За да напише биографията ѝ, Мери Ан заминава за Кеймбридж, където се съхраняват архивите на Катлин Скот. Там открива обаче само пожълтели хартийки и нечетливо надраскани с молив бележки. Безкрайно разочарована, тя се отказва от идеята си, но не се завръща веднага у дома, а незнайно защо, решава да посети остров Гърнзи, почти край бреговете на Франция.

Мери Ан пристигнала там и, разбира се, последвала драма. В мига, в който самолетът ѝ се приземил, от морето се надигнала непрогледна мъгла и обгърнала острова. Фериботите спрели, летището затворило. Проскърцвайки и дрънчейки като ръждясали вериги, последното такси се скрило пред очите ѝ в сумрака и тя се озовала изоставена на летището в Гърнзи, забравена, самотна и премръзнала до кости. (Добихте ли представа как разказва Мери Ан?) Там, докато часовете се нижели бавно-бавно, тя се греела на немощния сешоар за

ръце в мъжката тоалетна (този в женската не работел) и се мъчела да поддържа трептящия пламък на живота. Той обаче се нуждаел не само от храна за тялото (шоколад и десертчета от машината), а и за душата, или с други думи — от книги. Мери Ан не можеше да издържи и минута, без да има нещо за четене, и затова се нахвърлила на наличното в павилиона за вестници на летището. През 1980 година там очевидно преобладавали книги за окупацията от германците през Втората световна война. И когато мъглата се вдигнала, Мери Ан напуснала острова, без да е видяла нищо, но с няколко книги и с пробуден интерес към преживяванията на Гърнзи по време на войната.

Двайсет години по-късно, насърчена от писателската си група, Мери Ан се захвана с „Клуб на любителите на книги и пай от картофени обелки“. В романа членовете на литературния клуб разбират, че общуването може да ни помогне да превъзмогнем почти всяко наложено или въображаемо препятствие, и по същия начин приятелите на Мери Ан — като я придумват, критикуват, хвалят, изискват и предизвикват — я подкрепят да извърви дългия път от идеята до финалната права на завършения ръкопис.

„Исках само едно — каза ми веднъж Мери Ан, — да напиша книга, която някой ще хареса и ще публикува.“ И го получи. Издатели от цял свят се надпреварваха за романа. Това беше триумф не само за нея, но и за всички нас, дългогодишните ѝ слушатели. Най-сетне получихме сигурно потвърждение на убеждението си, че нашата Шехерезада може да омае света. Щяхме да се пръснем от гордост.

Но тогава — все едно се бяхме озовали в някоя от онези ужасни приказки, в които за всяко нещо си плащаш — изведнъж здравословното състояние на Мери Ан се влоши. Скоро след това редакторът на книгата поиска да се направят съществени промени в текста. Мери Ан знаеше, че няма силата да се захване с тази задача, и тъй като аз бях другият писател в семейството, се обърна към мен за помощ.

Съгласих се, разбира се. Писателите рядко са в позиция да решават чужди проблеми и това беше уникална възможност да помогна на човек, когото обичам. Но тайно в себе си мислех, че това е невъзможно, не виждах как ще проговоря с гласа на леля ми, как ще приема героите ѝ и ритъма на сюжета за свои.

Така или иначе, нямаше какво да се направи, трябваше да започна. И в момента, в който започнах, установих, че ми е лесно. Беше лесно, защото бях израснала с историите на Мери Ан — те не просто се пораждаха от подаването на маслото, а бяха самото масло. Те засищаха глада ни. През годините, в които живях сред историите ѝ и при всяко преминаване през всекидневната улавях някой странен израз или необичаен факт, бях попила и нейния начин на разказване. Бях приела стила ѝ така, както някои хора приемат акцента или пък политическите убеждения на тези, с които живеят.

Докато работех по книгата, все едно седях до Мери Ан — героите ѝ бяха хора, които познавах (понякога в буквалния смисъл на думата), и съзирах ясна логика и в най-безразсъдните им действия. Когато Мери Ан почина в началото на 2008 година, писането ми носеше утеха, защото тя присъстваше между редовете. „Клуб на любителите на книги и пай от картофени обелки“ е красноречиво доказателство за таланта на Мери Ан, но и пример за нейната щедрост. С книгата си тя ни подарява всичко онова, което ѝ носеше наслада — странностите, които са я пленявали, изразите, които са я забавлявали, книгите, които е обожавала.

Струва ми се, че Мери Ан знаеше, че книгата ѝ ще бъде приета добре, но никой не очакваше лавината от възторжени рецензии, която ни затрупа. Романът премина първо през ръцете на книжарите, после на критиците и най-сетне на читателите, но отзивите на всички малко или много си приличаха, всички казваха, че книгата е чудата, различна, пленителна, жива, духовита... С други думи, тя беше като самата Мери Ан. Изведнъж целият свят се настани на масата, на която бях пирувала цял живот, и както на семейните ни събирания, всички ронеха сълзи от смях или от мъка, заслушани в историите на Мери Ан.

Единственият недостатък на всяко пиршество е, че има край. Ако имах право на едно желание, бих си избрала история без край и явно много хора мислят като мен. Получих писма от читатели от цял свят, които негодуваха, че книгата свършва. „Искам да продължи вечно — твърдяха те. — Искам да отида в Гърнзи и да се присъединя към литературния клуб. Искам да съм член на клуба.“ Добрата новина е, че стига да не се вторачваме в пространствено-времевия континуум, книгата наистина няма да стигне до своя край, докато има читатели, които да говорят за нея. Членската маса на литературния клуб на

Гърнзи се увеличава с всяко нейно прочитане. Най-хубавото на книгите — това, заради което те се превръщат в убежище за жителите на острова по време на окупацията — е, че те ни откъсват от времето, мястото и възприятията ни и ни пренасят не само в своя свят, а и в света на останалите читатели с техните собствени истории.

След излизането на книгата редица читатели споделиха, че тя им е напомнила за преживяванията им по време на войната. Един човек от Гърнзи ми разказа как е бил евакуиран в Англия заедно със стотици други деца седмица преди нахлуването на германците. За него най-вълнуващ бил мигът, в който за първи път зърнал черна крава. Дотогава и през ум не му било минавало, че има и черни крави. Една жена от Германия сподели, че през войната, когато била малка, носела храна на криещите се на тавана на къщата им френски войници; само тя от семейството можела да се промуши през тясната капандура. Но не всички истории бяха свързани с войната. Писаха ми и хора, които искаха да разберат дали наистина Мери Лам е намушкала майка си с длето (да!), как да си направят пай от картофени обелки (не го препоръчвам), а също и такива, които желаят да прочетат друг епистоларен роман (вижте Daddy Long Legs).

Това изобилие от въпроси, удивления и истории е продължението на клуба. Неговите членове са пръснати по целия свят, но са обединени от любовта към книгите и разговорите за тях, както и към събратята си читатели. По някакъв вълшебен начин ние образуваме литературен клуб всеки път, когато услужим на някого с книга, всеки път, когато зададем въпрос за нея, всеки път, когато кажем: „Щом еди-коя си книга ти е харесала, значи, ще ти хареса и тази“. Когато пожелаем да си доставим наслада и да я споделим с околните, както правеше Мери Ан, ние ставаме част от несекващата история на „Клуб на любителите на книги и пай от картофени обелки“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.